

Ország Lili arcképe, 1955.

58.

ORSZÁG LILI (1926-1978)

Bűvös négyzet

Olaj, farost, 38x41 cm

Jelezve jobbra lent: Ország

Jelezve hátoldalon:

Ország Lili "Bűvös négyzet"

Kezdő ár: 2 000 000 Ft / 6 349 EUR

Becsérték: 3 600 000 – 4 800 000 Ft

Estimated value: 11 429 – 15 238 EUR

PROVENIENCIA:

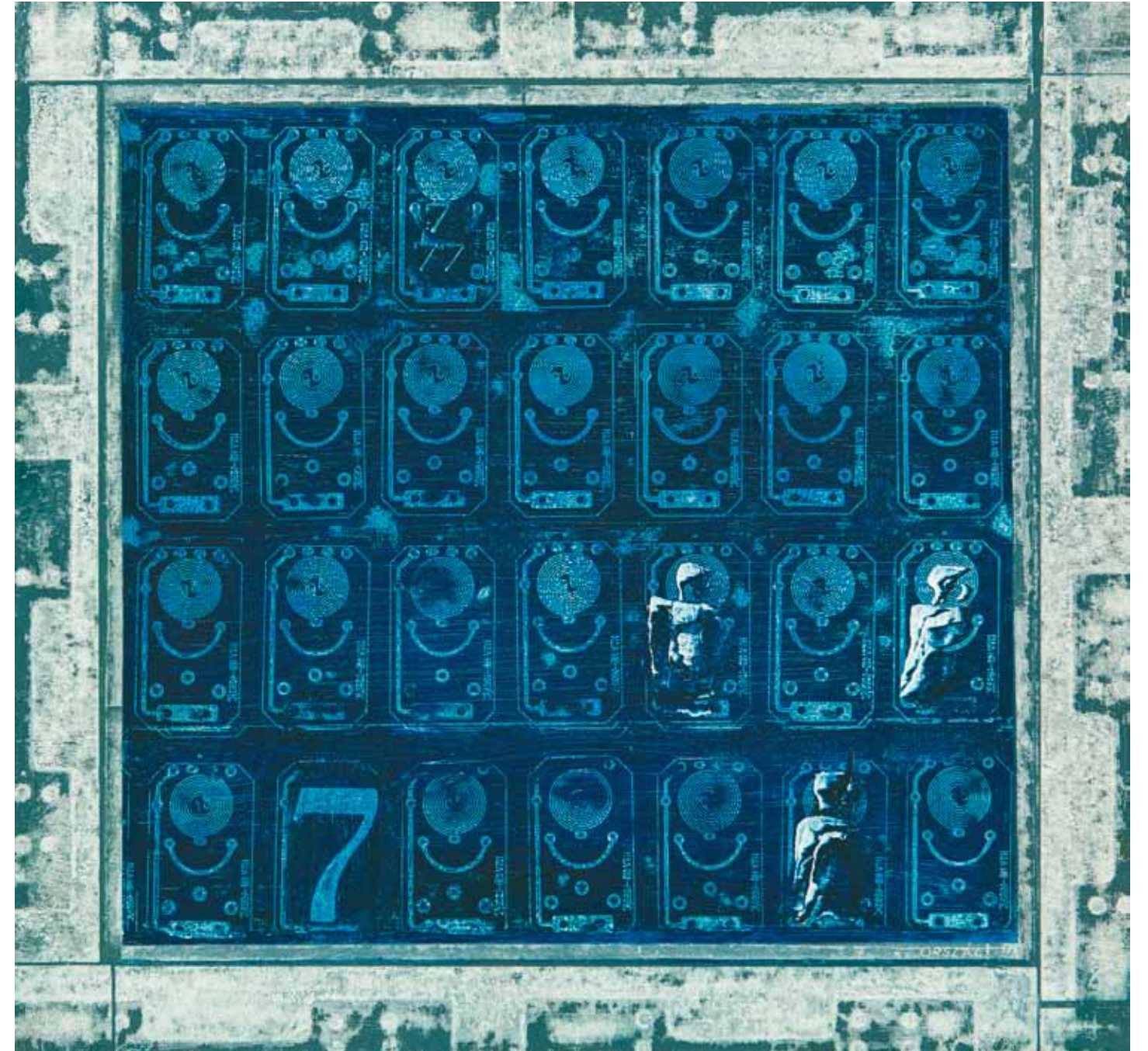
- Galleria Viotti, Torino

FELTEHETŐLEG KIÁLLÍTVA:

- Lili Ország. Galleria d'arte moderna Viotti Torino, 1977.

Ország Lili 1974 és 1978 között *Labirintus* sorozatának képeit festette. Ebbe a nagyobb együttesbe illeszkednek *Bűvös négyszög*, illetve *Bűvös négyzet* című képei is. Az S. Nagy Katalin által összeállított oeuve katalógusban ¹ négy ilyen kép szerepel. Kettő a Vasilescu Gyűjteményben (1975), egy a Kolozsváry Gyűjteményben (1975), egy pedig Pogány Zsolt tulajdonaként (1976). Méreteik közel azonosak, mindegyik körülbelül 40x40 cm. Míg az első három jelzés nélküli, a negyediket jobbra lent szignálta a művész. Az oeuve-katalógus leírásában szereplő zöld szín alapján azonban ez utóbbi sem azonosítható a most árverésre kerülő ragyogó kék festménnyel. *Bűvös négyszög* (IV.) című kép szerepel a *Labirintus* sorozathoz használt vázlatfüzetekben, ² ám az ott feltüntetett színek – kasseli barna, párizsi kék és fekete – alapján szintén nem feleltethető meg a kobaltkéken világító festménynek.

A bűvös négyzet képek nemcsak keletkezési idejüket, hanem formai jegyeiket tekintve is szorosan a *Labirintus* sorozathoz tartoznak. A keretet és a hátteret nyomdázással, nyomtatott áramköröket nyomódúcként használva alakította ki a festő. A kerethez, mint sok más, négyzet alakú *Labirintus* kép esetén ³ – itt is az általa indiánosnak vagy mexikóinak nevezett áramkört használta. ⁴ A festéket visszatörlő gesztusszerű moz-

58

Ország Lili: Bűvös négyzet II., 1975, Vasilescu Gyűjtemény

dulatokkal felépített figurák szintén a *Labirintus* képek sajátjai, ahogyan a kék színárnyalatok előtérbe kerülése is. Vázlatfüzetei tanúsága szerint sokat foglalkozott a megfelelő színek kikeverésével, számtalan jegyzet örökíti meg a különböző festékekkel való kísérletezést (Talens porosz kék, Schminke ultramarin, cseh párizsi kék, Pelikán kobalt kék, stb.). Az 1980-ban rendezett *Labirintus* kiállításon⁵ az ember alakot utánzó alaprajz fej részébe kerültek a sugárzóan kék képek, a szellemi, égi szférára történő utalásként.

De nemcsak a szikrázó kobaltkék utal az égi szférára, hanem a téma, a képcím is. A bűvös vagy mágikus négyzetek eredete az ókori Kínáig nyúlik vissza. Olyan négyzet alakú számtáblázatról van szó, amelyben az egyes sorok, oszlopok és a két átló mentén álló számok összege egyenlő. Amellett, hogy a számok szabályos elrendezésének lehetőségét a matematikusoknak is kedvelt témája a mai napig, a bűvös négyzetek okkult és asztrológiai vonatkozásai is számosak. Már az ókorban, de a középkorban is talizmánként használták, gyógyító, bajelhárító varázserőt tulajdonítottak neki. A legismertebb képzőművészeti példa Albrecht Dürer *Melankólia I.* című részmetsete, amelyen a reneszánsz asztrológusok tanításaira támaszkodó értelmezések szerint a háttérben található 4x4-es bűvös négyzet Jupiter pecsétje, amely Jupitert hívta segítségül a Szaturnusz bolygó hatásai, a melankólia ellen. A bűvös négyzetek és a bolygók egymásnak való megfeleltetése Cornelius Agrippa von Nettesheim *Titkos bölcsélet* című munkájában olvasható.⁶ Eszerint a hét asztrológiai bolygó egy-egy számhoz rendelhető, ez a szám határozza meg az egyes bolygókhoz tartozó bűvös négyzetek nagyságát, sorainak számát.

Ország Lili kobaltkék, hosszúkás áramkörökből felépített bűvös négyzete – akárcsak a reprodukciókról ismert bűvös négyzetek képek a Vasilescu Gyűjteményből – négy sort és hét oszlopot tartalmaz. Az egyes rekeszekben nem feltétlen szerepelnek számok, de a festményen négyszer tűnik fel a hetes számjegy, az alsó sarokban pedig három visszatörölt figura egyensúlyozza ki a kompozíciót. A 4x4-es négyzetet Agrippa Jupiterhez rendelte, segítő ereje szerinte gazdagságot, békét, egyetértést hozhat, míg a 7x7-es négyzet Vénuszt idézi meg, jótékony hatásai között szerepel a termékenység, a varázslatok feloldása, és a melankólia leküzdése is. Arra nincsen bizonyíték, hogy Ország Lili olvasta, ismerte volna Agrippa von Nettesheim írásait, a kabbala és az asztrológia iránti érdeklődésének azonban számos nyomát őrzi írásos hagyatéka.⁷

Árvai Mária

Ország Lili: Bűvös négyzet, 1975, magántulajdon

1. S. Nagy Katalin: Ország Lili, Budapest 1993, 145–160.o.
2. MNG Adattár 21300/1981, 5. doboz, II. füzet fol. 3r.
3. Ilyen a kerete például a Vasilescu Gyűjteményben található két *Bűvös Négyzet*nek, de az *Ariadné fonala II.*-nek, vagy az *Ikarosznak* is.
4. A „mexikói áramkör” elnevezés szerepel a Labirintus készítésekor használt vázlatfüzetekben. MNG Adattár, 21300/1981, 5. doboz, I. füzet fol. 25r.
A nyomdázáshoz használt nyomtatott áramkörök megtalálhatók a MNG Adattárban, 21300/1981, külön dobozban.
5. Labirintus (kiáll. kat., Budapest Történelmi Múzeum, 1980. július–december) szerk.: Deim Pál, Budapest 1980.
6. Agrippa *Titkos bölcsélet* című munkájának második könyvében foglalkozik a bolygókhoz kapcsolható bűvös négyzetekkel és hatásaikkal.
Angol nyelven olvasható itt: <http://www.esotericarchives.com/agrippa/agripp2b.htm> (2014.09.17)
7. MNG Adattár 21300/1981, 7. doboz.

